

LIMBACHER GÁBOR

200 éves a palóckutatás

A magyar néprajzi leírás, nyelvjárás- és népcsoportkutatás születésének 200. évfordulóját ünnepelték három napon át Balassagyarmaton, Szécsényben és Csábon.

Szedes Fábiánnak a Tudományos Gyűjtemény 1819. évi VI. kötetében *A' Palócok* címmel megjelent értekezése a szakirányú magyar és Kárpát-medencei néprajzi leírás, nyelvjárás- és népcsoportkutatás megszületését is jelenti. E kétszáz éves jubileumra a balassagyarmati Palóc Múzeum és a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeum közös szervezésében kétnapos tudományos konferencia, szakmai kirándulás és kulturális napok keretében emlékeztek 2019. október 25. és 27. között bujáki, füleki, karancslapujtói, losonci, őrhalmi, rimóci, varsányi hagyományőrzők, a Mohorai Faluszépitő és Hagyományőrző Egyesület, a Palóc Néptáncgyűttes, a rimóci Szent József Katolikus Férfiszövetség, a csábi Szedes Fábián Dalegylet, a varsányi Muskáti Hagyományőrző Együttes, a losonci Folk LC, a CSE-MADOK Nagykürtösi Területi Választmánya és Sasvári János fafaragó népművész közreműködésével. Az ünnep megvalósulásában Paluch Norbert néptáncos, néptáncpedagógus, néprajzkutató szerzett elvülhetetlen érdemeket. A rendezvénynek a Palócföld folyóirat is támogatója volt.

A bicentenárium tiszteletére a Palóc Múzeum és a Palóc Múzeumbarátok Egyesület díjat alapított. Ezután minden esztendőben egy felvidéki és egy magyarországi személy részesül az elismerésben, aki a palócság javára kiemelkedő teljesítményt nyújtott.

Első alkalommal Pintérné Kanyó Judit, Varsány község polgármestere és Csáky Pál politikus, író kapta meg a díjat. Kanyó Judit helyi származású, 2010 óta Varsány polgármestere. Ez idő alatt az 1603 főt (2015) számláló kis cserhádi faluban, „a fenntartható falufejlesztés” és „a hagyományos tudásátadáson alapuló vidékfejlesztés” jegyében mintaadó közösségépítő, mezőgazdasági, hagyományápoló és szociális beruházások valósultak meg. Kialakították a Kézművesportát, a Hagyományőrzők Házát, a Varrodát, egy varróműhelyt és egy feldolgozó üzemet. A „hímzőkörökben” mára már országszerte ismert Varsányi Kézművesporta méltán büszke termékeire: a mindennapi használatra szánt hímzett lakástextilek-

re, lakásdíszekre, faragványokra, bórdíszműves termékekre és a hagyományosan elkészített varsányi népviselet darabjaira: főkötőkre, szakácskákra, ingvállakra. Mert számukra nemcsak a megörökölt tudás átadása a fontos, hanem annak megújítása, gyakorlati hasznosítása is. A hagyományos faluközösség értékeinek megtartásáért hozták létre a Falugazdaságot, és építették meg a Falugazdaság központi épületét. A szociális szövetkezetként bejegyzett Varsányi Falugazdaságot a START közmunkaprogram keretében indították el. Feladatuk a falu szükségleteit figyelembe vevő, ugyanakkor a külvilágra, piaci hatásokra is nyitott termelés és szolgáltatások nyújtása. A gyógynövényesben nyolcféle gyógynövényt termesztenek és dolgoznak fel: szörpöknek, teának és ajándéktárgyak készítéséhez. A zöldség- és gyümölcsstermesztés teljes egészében ellátja az önkormányzati konyhát, ahol naponta 300 főre főznek. Kidolgozták a Palóc Gyümölcs programot. A szolgáltatások bővítésén is fáradoznak: létrehozta egy gyógyszertárat, vendégházat rendeztek be és felújították a Közösségi Házat. A varsányiak a falu „megtartó erejének erősítése érdekében” fontosnak tartják már óvodáskorban „elhinteni” a magokat, így gyakori, hogy a helyi idős hagyományőrök óvodai foglalkozásokon ismertetik meg a gyerekekkel a palóc népmesekincset, a néptáncot, a népdalt, a viseletet. Évente több alkalommal rendeznek fesztiválokat a hagyományörzés és a gasztronómia jegyében. A falu lakóinak összefogása és kitartó munkája eredményeként Varsány neve mára szűkebb pátriánk határain túl is jól cseng.

Csáky Pál a Balassagyarmathoz közeli Kóváról származik, ahol gyermekéveit töltötte. A csehországi Pardubice egyetemén szerzett vegyész-mérnöki diplomát. 1981 és 1990 között a lévai Levitex cég vezető technológusa. 1990-től a Szlovák Nemzeti Tanács, azaz a parlament képviselője. 1991–1998 között a Magyar Kereszténydemokrata Mozgalom alelnöke. 1998–2007 között a Magyar Koalíció Pártjának (MKP) alelnöke, majd 2010-ig az elnöke. 1998–2006 között Szlovákia miniszterelnök-helyettese, 2014-től 2019-ig európai parlamenti képviselő. Miniszterelnök-helyettesként támogatta a Palócok Vigyázó Keresztjének elkészítését és felállítását Herencsényben. Az avatóünnepség szónoka volt, és több alkalommal mondott ünnepi beszédet ezen a helyszínen. Támogatta a palóc emlékhelyek felújítását, kiemelten az alsósztrégovai kastélyét, ugyanitt a Rigele Alajos tervezte Madách-emlékműét és Mikszáth szklabonyai szülőházáét. Ebbéli tevékenységéért 2017-ben megkapta a Nógrád megye díszpolgára címet. 2019-ben megszervezte a palócföldi kultúra bemutatkozását Brüsszelben, az Európai Parlamentben. Ugyancsak idén megszervezte Palócföld bemutatkozását Pozsonyban, a Csemadok nagyter-

mében. Folyamatosan támogatja az Alapítvány Balassagyarmatért és a Palócságért Egyesület munkáját. Publicisztikai ténykedése során rendszeresen foglalkozik a palóc szülőföld kérdéseivel is. A Palócföldhöz való kötődését dolgozza fel az *Úton* című kisregényében, amely 1992-ben jelent meg Pozsonyban, a Madách Kiadó gondozásában. Budapesten a József Attila Színház visszatérően játssza az egyik egyfelvonásos művét *Egy nap az örökkévalóságból* címmel.

A díjátadás résztvevői

Október 25-én, a konferencia balassagyarmati napján dr. Varga Lajos, a Váci Egyházmegye segédpüspöke mondott elsőként köszöntőt, melyben a népi vallásosság szerepéről és jelentőségéről szólt. Balla Mihály országgyűlési képviselő a palócság megtartó erejéről, a szülőföldhöz való kötődés fontosságáról beszélt. Tóth Henrik, Csáb polgármestere a községükben született Szeder Fábián életútját vázolta föl. Dr. Lengyel Ágnes, a Magyar Nemzeti Múzeum Palóc Múzeumának igazgatója köszöntőjében a jubileum fontosságáról és a háromnapos jubileumi program gazdagságáról beszélt.

A konferencia¹ előadóinak sorában először Selmeczi-Kovács Attila a Palócföld kettős bicentenáriumi ünneplésére hívta fel a figyelmet. Mert Szeder Fábián 200 éve megjelent írása mellett ugyancsak kétszáz éve született Reguly Antal (1819–1858), aki a szibériai finnugor népek körében végzett kutatómunkáját követően, hazatérése után 1857-ben a nógrádi és a hevesi palócok között végzett elsőként komplex néprajzi és antropológiai terepgyűjtést. Az előadás első részében a két tudós kutató életrajzának rövid ismertetésére került sor, majd ezt követően a palócokról tett megállapításaiknak, véleményeiknek sorából egymást kiegészítő idézetek számbavétele következett. Az előadás második részében Szeder Fábián 1819-ben megjelent munkájában közölt néhány jelentős néprajzi vonatkozás bemutatására került sor, úgymint az építkezésmódra és lakáskultúrára, továbbá a hagyományos népviseletre és öltözködésmódra, valamint azok időbeli változására. Mindkét tudós plasztikus leírásainak szöveghű közreadásával az előadás az egykori szaktudományos szemléletről és adatlejegyzés módjáról is képet ad, amely a maga korát meghaladó tudományos színvonalról tanúskodik, ráirányítva a figyelmet a palóc etnikum megismerésének korai, reformkori igényére.

Borsos Balázs előadása első felében ismertette elemzésének módszertanát. A Magyar Néprajzi Atlasz adatainak klaszteranalízise, az adatok matematikai-statisztikai elemzése (a kulturális hasonlóság-vizsgálat) alapján úgy találta, hogy a Palócföld a néprajzi vizsgálat megállapította határok közt (nagyjából a Pinc–Órhalom–Pásztó–Mátra–Bánpatak–Sajó–Rima-nyelvhatár alkotva vonalak közti terület) nem tekinthető releváns kulturális régiónak. Úgy találta, hogy létezik egy akár Palócföldnek is nevezhető kulturális középrégió (az Északi nagyrégió / Felföld / Északi középrégiója) a Garam völgye, az északi középhegység gerincvonala és a Sajó völgye között, amelynek területe fölöleli a néprajzkutatás által Palócföldként és Barkóságként azonosított területet is, de annál sokkal kiterjedtebb. Ugyanakkor jóval kisebb, mint a nyelvészetben meghatározott palóc nyelvjárási régió, amely méretben közelebb áll az Északi nagyrégióhoz. A Palócföld és Barkóság korábban meghatározott területe nagyjából három kulturális kiséprégió: a Cserhát-vidék, a Mátra északi előtere és a

---

¹ A konferencia meghívója, az előadások címei a Palóc Múzeum honlapján megtalálhatók: <http://palocmuzeum.hu/2019/10/15/unnepi-konferencia-es-kulturalis-napok-a-magyar-neprajzi-leiras-nyelvjaras-es-nepcsoportkutatas-szulesesenek-200-evfordulojan/>

Medves-vidék, valamint a Bükk északi előtere (Dél-Gömör és Barkóság) között oszlik meg – hangzott el az előadásban.

Limbacher Gábor előadásában számba vette a palócok 17. századtól megfigyelt említéseit, melyek sorában Szeder Fábián 200 éve megjelent értekezése a mai értelemben vett szakirányú néprajzi leírás kezdete, első műve, amely a népcsoportkutatás nyitányát is jelenti. Palócokat ismertető írásai programot, mintát adtak a kortárs kutatóknak. Számba vette a kutatók sorát, akik hozzájárultak a palóc népcsoport ismeretéhez, kiemelve Szeder és Reguly korát, közléseinek tartalmát. Megállapította, hogy kultúrájuk alapvető összetevői és sajátos jegyei nem azonosak. A palócok kétszáz éves kutatása során megállapított jellemzők és sajátosságok nagy része nyilván történeti jelentőségű, a mai palócság esetében már nincs aktualitása. A néprajztudomány 200 éves teljesítménye azonban lényeges területeken mintaadó lehet a mai palócság és az egész magyar nemzet számára is: családcentrikus kulturális örökség, kozmikus tájoltságú keresztény világvélemény és mentalitás, Szeder Fábián leírásában jellemző karakterként a megtartó szeméremesség, a vidám barátság, az emberbecsülés és önzetlen adakozás rokonnal és ismeretlennel egyaránt.

Romsics Imre a pota néprajzi csoport kutatástörténetének 200 esztendejét vázolta föl. Az előzmények rövid áttekintése után megállapította, hogy a kalocsai néprajzi gyűjtések sajnálatosan igen későn kezdődtek el. A 19. század utolsó évtizedeitől Kalocsa környékén az önálló közigazgatási egységekbe kényszerített szállások népe a korábban kialakított társadalomszervező erőknél, a kiépített rokonsági kapcsolatrendszereknek köszönhetően egy egységes népcsoporttá, az ún. pota néprajzi csoporttá kovácsolódott össze.

Lengyel Ágnes a palócok archaikus kultúrájának megjelenítését célzó új Palóc Múzeum-i állandó kiállítás terveiről beszélt. Szeder Fábián 1819-ben a palócokat ismertető leírásában is hangsúlyt kapott a paraszti kultúra eltérő jellegzetességeinek létezése. 200 évvel később, az új állandó néprajzi kiállítás tervezésekor egyszerre tartja fontosnak, hogy a palócokat – mint a magyarság egy jellemző csoportját – mutassák be, másrészt kitérjenek azokra a sajátosságokra, amelyek a palócságot specifikusan meghatározzák. Cél bemutatni a népcsoport azon archaikus jellemzőit, amelyek a mai érdeklődőket, múzeumlátogatókat szembesítik egy szinte teljesen más világnézetű és mentalitású kultúrával. „A Palócföld és a palócság – Archaikus jellemzők egy néprajzi nagytáj kultúrájában” munkacímű tárlatban azonos szempontok szerint összehasonlításra kerülnek a palócföldi hagyományos kultúra jellemző szegmensei a modern tömegkultúra

párhuzamos jelenségeivel. A valóságban néhány csomóponti jelenséget emelnek ki, a virtuális tér tágasságában pedig egyfajta tudástárat szeretnének létrehozni, mégpedig a néprajzi múzeumok tematikus mutatórendszerének egységei szerint, lehetőleg a teljességre törekedve.

Gyenes Tamás és barátai a 200 éves jubileumot centenáriummal gazdagították, megemlékezve a 100 éve született Pál István tereskei juhász, dudás és furulyás pásztorról, aki a magyar néphagyomány és népzene-történet utóbbi évtizedeinek egyik legmeghatározóbb alakja volt. A furulya-, és ládakészítő népi iparművész az előadását Pál István juhász egyik legkedvesebb dalának furulyázásával kezdte, melyhez felesége, Nagy Ágnes énekelt. A vetítettképes előadás során arról beszélt, hogy Pista bácsi élete az utókor szempontjából két szakaszra osztható: úgymint a pásztorokodás és a tanító korszak. Az első életszakaszt – melynek meghatározói voltak a gyakran éneklő-muzsikáló pásztor szülei és a falusi környezet – régi fotókkal és Pista bácsitól vett idézetekkel, valamint hangfelvételekkel mutatta be; majd arról beszélt, hogy az 1992-es évtől kezdve, amikor fiatal népzene-szerzők, Juhász Zoltán és Agócs Gergely barátaikkal rátaláltak, és rábírták, hogy folytassa a furulyázást-dudálást, Pista bácsi még 23 éven át tanította az általa birtokolt egyedülállóan gazdag népzenei és néphagyomány-tudást. Személyes megismerkedésük okán – az előadó nyolc éven át volt Pista bácsi furulyakészítő és furulyajátékos tanítványa – valóságos, szívderítő történetekkel mutatta be Pál Pista bácsi hamisítatlanul eredeti palóc egyéniségét, videó- és hangbejátszásokon keresztül felvillantva elmélyült szakmai és emberi kapcsolatuk részleteit; valamint beszélt arról, hogy hogyan őrzi és adja tovább híven Pista bácsi szellemi örökségét. Az előadást Gyenes Tamás, felesége és zenészbarátai (Király Dávid és Konrád Viktor) Pista bácsi zenéjének élő bemutatásával zárták, felelevenítve tanítómesterüktől tizenkét furulyás-énekes-dudás dallamot.

Varga Norbert a gömöri romungrók körében megfigyelt mesemondás szerepét és hagyományát mutatta be. A cigányság narratív folklórájának kutatása terén mindmáig számos adóssággal bír a szlovákiai magyar néprajzkutatás. Az e tekintetben „terra incognita”-nak számító szlovákiai magyar tájak közül csupán a gömöri régió nyújt kivételt egy-egy kivételes képességű mesemondóval, avagy a mesemondás, történetmesélés hagyományát őrző közösséggel. Előadásában az elmúlt 15 év terepkutatásai alapján, a mesemondás formális és informális alkalmainak bemutatására, valamint a magyar anyanyelvű gömöri romungrók körében betöltött társadalmi szerepének ismertetésére vállalkozott. Szólt a mesetanulás folyamatáról, az aktív mesehallgatásról, a szájhagyományozott történetek és az írott források ha-

tásáról az egyéni repertoár alakulására. Az alkotó és reprodukáló mesemondó típust bemutatva ismertette az általa megismert mesemondók stílusát, előadásmódját, variációs készségét és innovációs képességeit.

Az előadásokat követően „200 éve született Reguly Antal” címmel a zirci Reguly Antal Múzeum és Népi Kézműves Alkotóház vándorkiállítása nyílt meg a Palóc Múzeumban.

A konferencia második napján a szécsényi Kubinyi Ferenc Múzeumban Dr. Szabó Sándor kormány megbízott, Stayer László, Szécsény város polgármestere és Dr. Limbacher Gábor múzeumigazgató köszöntötte az egybegyűlteket.

Elsőként Gréczi-Zsoldos Enikő tartott előadást a palócok nyelvjárásáról. Szeder Fábiának a Tudományos Gyűjteményben 1819-ben, 1821-ben és 1835-ben megjelent értekezéseiben a palóc nyelvjárásra vonatkozó megjegyzéseire és Reguly Antal XIX. századi nyelvjárásleírására alapozva, Pap Gyula 1865-ben kiadott palóc népköltészeti gyűjtéseire és Pintér Sándor 1880-ban megjelent palócleírására hivatkozva bemutatta a korabeli palóc nyelvjárás jellemzőit. A XIX. században lejegyzett nyelvjárásai sajátosságokat egybevetette a XX. századi gyűjtések anyagával, a Magyar Nyelvjárások Atlaszának adataival és a XXI. századi, legújabb nyelvjárásleírásokkal, gyűjtésekkel. Bél Mátyás XVIII. századi munkáiban megjelennek olyan megjegyzések, amelyek a palócokat és a népcsoport nyelvhasználatát becsmérik. Ebből kiindulva értekezett az előadó a palóc népnév sokáig pejoratív jelentéséről – idézve Malonyay Dezső esetleírásait.

A felvidéki származású Agócs Gergely népzeneész, népzenekutató, a Hagyományok Háza Népművészeti Műhelyének vezetője a Palócföld népének és a hangszeres népzenenek az örökségét vázolta föl, figyelemmel a területen belüli és kívüli összefüggésekre és különbözőségekre. Föltűnő egybecsengésekre hívta föl a figyelmet az új stílusú palóc dallamok és a keleti rokon népek megfelelői között. Az új stílus erőteljes jelenléte mellett szólt a palóc zenei örökség archaikus, régi stílusú rétegeiről is.

Magyar Zoltán áttekintette a hol külön, hol a Palócföldhöz sorolt Zoborvidék főbb néprajzi jellemzőit, utalt a kistáj népességének palócos jegyeire és rokon identitástudatára. Felhívta a figyelmet arra, hogy a Zoborvidék csak részben azonos a néprajzi irodalomban sokat emlegetett, 13 községből álló falucsoporttal (Zoboralja), valamelyest nagyobb annál, és számos, délebbre fekvő Nyitra és Bars megyei település is leginkább ide sorolható, földrajzi és kulturális tekintetben egyaránt.

Gecse Annabella előadásával a vallásfelekezeti, etnikailag egyaránt vegyes Gömör megye egyik faluja, Uzapanyit 20. századi vallásos népeletébe

pillantott bele. A római katolikus és református felekezet egymás mellett élése a 20. század első éveiben súrlódásokkal, békétlenséggel is járt, ám a mindennapokban a település népessége közösségként élt együtt. Az előadás a plébános és a rozsnói püspökség 1899–1906 között folytatott levelezésének adatai alapján szolgált példákkal arra, milyen tények – területfoglalás, jogtalan földhasználat, jogi nehézségek – állnak a „másik” (ezúttal a református felekezet) megítélése mögött.

Szekély Orsolya, az Ikon Stúdió kultúrtörténeti filmszatórna megalkotója és működtetője a a rimóci palóc viselet ma is élő női öltözeteit mutatta be. Előadását a honlap bemutatásával illusztrálta (<http://ikonstudio.hu/>). A korábbi nagynevű néprajzkutatók nyomdokain haladva (Palotai Gertrúd, Flórián Mária) Jusztin Péter szakértő vezetésével a fotózás mellett hangsúlyt fektettek az egyes ruhadarabok leírásaira, a szájhagyományban fennmaradt divattörténeti motívumok megőrzésére. Az egyes ruhadarabok viselésének módját és készítésének titkait a mellékelt linkek mögé rejtett filmekből lehet megismerni. A honlap viselettörténeti alkalmazása játéklehetőséget is kínál a kollekciónak egyes figuráinak felöltöztetésével. A játékos beavatást nyerhet a legfelső ruha alatti rétegek felöltésének egymásutánjáról, a végső látvány kialakításának rejtélyeiről. Interaktív módon ismerkedhet meg az autentikus rimóci népviselet méltán híres darabjaival.

Paluch Norbert néptáncos, néptáncoktató, néprajzkutató, a jubileumi rendezvény kulturális menedzsere előadása első részében a Cserhát–Ipoly közén elterülő, öt településből álló néprajzi kistáj néprajzi szempontjából kiemelkedő plébániaközsége, Rimóc rövid kutatástörténeti summázatát adta. Alapvető célja e szintetizálással az volt, hogy a faluval kapcsolatban megtalálható történeti, néprajzi és egyéb adalékok segítségével igazolja a településen ma is fellelhető, sőt az akkulturálódás folyamata mellett egyfelől organikusán fejlődő palóc értékek fontosságát.

Steib Janka a bányászatnak a nógrádi szénmedence palócai életmódjára gyakorolt hatását és a végbement változásokat elemezte. A 19. század második felében a bányák létrejöttével sajátos viszonyok alakultak ki a nógrádi szénmedence községeiben. Kezdetben más hazai bányákból és a Monarchia különböző vidékeiről telepítettek be bányászokat. Hamar szükségessé vált új területek feltárása is, így a telepített munkások mellett a környező falvak lakosai is tömegesen a föld mélyén kezdtek el dolgozni. A nagyüzemi szénbányászat számos község területét felölelte. A telepi munkások és a falusi bányászok életmódja, szokásai között is nagy különbségek voltak, a bányamunka megjelenésével jellemző volt e két élet-

forma egymás mellett élése, ezek egymásra hatása. Az előadás erről kívánt átfogó képet adni.

Voigt Vilmos a trianoni diktátum után Burgenland néven szereplő, elszakított terület néprajzi megismerésébe és szakirodalmába vezetett be, ami mind osztrák, mind magyar néprajzi szempontból igazán tanulságos. Ezek sorát a bizonyos előzmények és egyes korábbi közlések után 1959-ben megjelent, a 20. század legjelentősebb művelődéstörténeti néprajzkutatójának, a bécsi professzor Leopold Schmidtnak tollából a *Die Entdeckung des Burgenlandes im Biedermeier – Studien zur Geistesgeschichte und Volkskunde Ostösterreichs im 19. Jahrhundert* című összeállítással kezdte. A kötet 26 leírást ad, főként utazók vagy ide is eljutó értelmiségiek írásait, akik bejárták „Burgenlandot”. Főként az 1820–1830 közti útibeszámolók fontosak, ám bevezetésként a korábbi évszázadokról is szó esik.

Pozsony Ferenc Moldva és Székelyföld felfedezéséről beszélt. A magyar elit a 19. század közepén fedezte fel a Moldvában élő csángókat és a keleti székelyeket. A csángó szellemi kultúra első jelentős gyűjtője Petrás Ince János művelt minorita atya volt, aki Döbrentei Gábor kérésére 1841-től nyelvjárási szövegeket, balladákat, lírai dalokat jegyzett le Szeret menti szülőföldjén. A Székelyföld felfedeztetésében elsősorban Orbán Balázs, Kriza János és Benedek Elek játszott úttörő, meghatározó szerepet. Mindhárman voltaképp arra törekedtek, hogy a székelység kulturális örökségét beépítsék a magyar nemzeti kultúra szerkezetébe, a Székelyföldön élők pedig a modern polgári magyar nemzeti közösségbe. Munkásságuk eredményeképpen a magyar elit szimpátiával fordult a Székelyföld felé, amit sikeresen integráltak a magyar nemzeti turizmusba is.

Bárh János az udvarhelyszéki Havasalja székelyeit mutatta be. Erdélyben Székelyudvarhely környékén, a Görgényi-hegység és a Hargita találkozási táján Havasalja néven emlegetik a hegyek közelében fekvő magyar falvak együttesét. Nevezetes havasaljai helységnek számít Máréfalva, Zetelaka, Oroszhegy, Farkaslaka és Korond. A Havasalja tájnév 1592-ig vezethető vissza. A havasalji székelység sajátossága, hogy a kereszténység felvétele óta folyamatosan római katolikus vallású; hegyi tanyák sokaságát hozta létre; megélhetésében nagy szerep jutott az erdőnek és a faművességnek.

Verebélyi Kincső előadásában olyan néprajzi szempontból is értékelhető államigazgatási iratot mutatott be, amelyhez hasonlókat ugyan tudomásul vett a történeti és a néprajzi kutatás, ám az előadó az eddig kiaknázottakhoz képest az értelmezés több lehetőségére hívta föl a figyelmet. Előljáróban számba vette a vallási felekezetek összeírásait, egyházlátogatási jegyzőkönyveit, inventáriumokat, boszorkányperek iratait, történeti földrajzi leírá-

sokat és a Mária Terézia óta gyakoribb, hivatalosan elrendelt felméréseket mint a megtervezett és megszervezett néprajzi gyűjtés előzményeit.

Záróelőadásban Kovács Krisztián, a MNL Nógrád Megyei Levéltárának segédlevéltárosa azokat a forrásokat, forráshelyeket, dokumentumokat mutatta be, melyek jól használhatóak a néprajzi kutatásokban is, s elérhetőek a levéltár anyagában. Unikális forrásként utalt a múzeumalapító Nagy Iván levéltárban őrzött folklórlejegyzéseire.

A konferenciát követően szécsényi műemléki séta, majd a rimóci Manga János Közösségi Házban kulturális műsor és vacsora volt a Szent József Katolikus Férfiszövetség jóvoltából. Vasárnap a programot szakmai kirándulás zárta Bussán Szent Demeter búcsúnapján az ő templomában és a helyi tájházban. Csábon a Szeder Fábián parkban a szentmisét követő ünnepi programon Tóth Henrik, Csáb polgármesterének köszöntője, a Folk LC együttes muzsikája és Limbacher Gábor ünnepi beszéde hangzott el a 200 éves jubileumról, a trianoni döntés 100. esztendejéről, a Haza csorbíthatatlanságáról és a palócok emberszerető jóságáról. A 3 napos rendezvény Ipolyszécsénkén tájházlátogatással és ünnepi ebéddel zárult a CSEMADOK járási szervezete jóvoltából.

A rimóci program résztvevői